

WENSBEELD EN PVE

BOMEN IN SCHALKWIJK

HAARLEM

COLOFON

SCHALKWIJK HAARLEM

Wensbeeld en PVE

Oosterhout, oktober 2018

IND01-0413188-12-03D Wensbeeld en PVE

croonenburo5

Vestiging Oosterhout

Beneluxweg 125
Postbus 40
4900 AA Oosterhout
+31 (0) 162 487 500

info@croonenburo5.com

Vestiging Maastricht

Wim Duisenbergplantsoen 21
Postbus 959
6200 AZ Maastricht
+31 (0) 43 325 32 23

www.croonenburo5.com

Vestiging Oosterhout

Beneluxweg 125
Postbus 40
4900 AA Oosterhout
+31 (0) 162 487 000

info.nl@anteagroup.com

Gemeente Haarlem

Gedempte Oude Gracht 2
Postbus 511
2003 PB Haarlem

VRIJGAVE

Opsteller(s):
Merijn van Loon

GOEDKEURING

Projectleider:
Hendrik-Jan Slothouwer

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	5
2. ANALYSE BELEID, NORMEN EN ADVIEZEN	7
3. ANALYSE BOMENBESTAND	13
4. ANALYSE LANDSCHAP EN STEDENBOUW	17
5. ANALYSE BOOMTYPOLOGIEËN EN WENSBEELD	29
6. UITWERKINGEN WENSBEELD	37
7. PROGRAMMA VAN EISEN	47

INLEIDING

Voor u ligt het wensbeeld en programma van eisen bomen voor het stadsdeel Schalkwijk te Haarlem. De gemeente Haarlem heeft Antea Group gevraagd om een wensbeeld en PvE op te stellen met daarin richtlijnen voor het beheren en vervangen van bomen voor de hoofdbomen- en wijkbomenstructuren. Het doel is om een duurzaam en landschappelijk passend bomenbestand te creëren dat gedragen wordt door bewoners en het bestuur.

Schalkwijk bevat momenteel veel verschillende typen bomen die niet altijd goed zijn afgestemd op het straatbeeld en de groeiomstandigheden. Hoewel het groen grotendeels een aangenaam beeld geeft, is er gezocht naar een goede verhouding tussen structuur, herkenbaarheid en groeiomstandigheden om kwalitatieve boomstructuren te krijgen.

Doel

In het wensbeeld en PvE wordt inzichtelijk gemaakt welke aspecten relevant zijn om het huidige braakliggende terrein aan te passen tot een gebruiksvriendelijk en stedenbouwkundig kwalitatief gebied. Daarbij staat een goede balans tussen de huidige kwaliteiten, de grote kwalitatieve bomen, veiligheid, de beeldkwaliteitsambities en de belangen van de omwonenden centraal.

Leeswijzer

Het eerste deel, bestaande uit 3 hoofdstukken, bevat de analyse. Hierin komen de aspecten beleid, normen, adviezen, bomenstand, stedenbouw en landschap aan bod. Vanuit deze analyse is een concept raamwerk opgesteld dat als raamwerk dient voor de hoofdbomen- en wijkbomenstructuur.

Vervolgens wordt in hoofdstuk 5 de analyse van de huidige boomtypologieën verwerkt tot het wensbeeld van typologieën dat afgestemd is op het raamwerk. Hoofdstuk 6 bevat hier een aantal uitwerkingen van, zodat inzichtelijk wordt hoe de structuren verbeterd kunnen worden.

Vanaf hoofdstuk 7 zal het Programma van Eisen verwoord worden met daarin richtlijnen voor het beheren en vervangen van bomen.

2

ANALYSE BELEID, NORMEN EN ADVIEZEN

2.1 BELEID

2.1.1 Structuurvisie openbare ruimte (SOR)

Hoofdbomenstructuur

- Grote bomen in een aaneengesloten structuur.
- In verharding bij vervanging in boombunkers.
- Bomen moeten minimaal 80 jaar oud kunnen worden.

Wijkbomenstructuur

- Grote en middelgrote bomen.
- Elke straat minimaal één boom.
- Kwaliteit i.p.v. kwantiteit, liever wat minder maar wel gezonde bomen dan veel bomen van slechte kwaliteit.

Er zitten gaten in de bomenstructuur. Een ontbrekende schakel is een gat van minimaal 100 meter, of meerdere gaten dicht op elkaar van minimaal 50 meter. Daar waar het netwerk is onderbroken, wordt deze aangevuld.

2.1.2 Bomenbeleidsplan 2009-2019

Algemeen

- Kwaliteit staat voorop.
- Duurzaamheid; rekening houden met toekomstige kansen en bedreigingen.
- Vastgestelde lijst met gewenste hoofdboomsoorten.

Wijken en buurten

- Langs wijktoegang voornamelijk esdoorn en es.
- Populier en plataan bij ingangen van de wijken.
- In woonstraten keuze vooral op praktische gronden, weerstand tegen stedelijk milieu en grootte van de kroon.

2.1.3 Duurzaamheids-programma Haarlem 2015 - 2019

- “Groen en ecologische diversiteit vormen een goed, zeer zichtbaar visitekaartje voor de duurzaamheid van de gemeente. Groen kan bovendien een belangrijke bijdrage leveren aan klimaatbestendigheid en vermindering van hittestress.”
- “We kiezen nu al als uitgangspunt om waar mogelijk groen te beplanten en waar het kan, verhard naar onverhard oppervlak om te zetten.”

2.1.4 Ecologisch Beleidsplan 2013-2030

(Het ecologisch beleidsplan is een integraal onderdeel van de in ontwikkeling zijnde Structuurvisie Openbare Ruimte)

9. Inpassen van ecologische aspecten binnen groen- en waterbeheer. (Bijlage 6,7,8,9, 10 en 14)

- Door bij het beheer van bermen, oevers en bosplantsoen rekening te houden met ecologie kunnen we vogels, vlinders en kleine zoogdieren tot naast de voordeur brengen. In Haarlem kiezen

we voor het toepassen van beheer waarbij de spontane ontwikkeling van planten en dieren voorop staat. We houden bij ontwerp en inrichting rekening met de plaatselijke omstandigheden als grondsoort, waterstand en voedselrijkdom. Hierdoor neemt de kans op een lange levensduur van groen toe. We gaan voor meer variatie binnen het groen, door het verhogen van gebruik van inheemse soorten.

- Bij het aanplanten van soorten dient gebruik gemaakt te worden van inheemse soorten voor 80 tot 100% in het buitengebied en 80 % van het volume in parken. In woonwijken en het centrum, waar groen met name een beeldbepalende, recreatieve waarde heeft, kan gekozen worden voor niet inheemse soorten, bijvoorbeeld omdat deze beter bestand zijn tegen luchtvervuiling. Ook op deze locaties moet minimaal 50% uit inheemse soorten bestaan. Indien men niet kiest voor inheemse soorten moet hiervoor een goede onderbouwing zijn (bijv. luchtvervuiling, fijnstof etc.). Inheemse soorten zijn soorten die op eigen kracht naar Nederland zijn gekomen en zich tenminste 10 generaties lang spontaan hebben gehandhaafd. De vastgestelde soorten voor de hoofdbomenstructuur volgens het Bomenbeleidsplan 2009 blijven gehandhaafd.
- Klimop onder voorwaarden handhaven.
- Bijlage 15; lijst met waardevolle soorten.

2.1.5 Groenstructuurplan 2020

- In de hoofdbomenstructuur zijn ontbrekende schakels (bomenrijen) tussen de lanen. Deze kunnen toegevoegd worden om de structuur krachtig te maken.
- In het bomenbeleidsplan wordt de hoofdbomenstructuur verder uitgewerkt. In dit plan wordt ingegaan op de hiaten in de bomenstructuur op wijkniveau.

2.1.6 Gebiedsvisie Boerhaavewijk mei 2012

- Boerhaavewijk krijgt een “hart”, de Floris van Adrichemlaan wordt deels omgevormd tot buurtpark. Deze straat is dan niet meer toegankelijk voor doorgaand verkeer, alleen lokaal verkeer. Het buurtpark zal wellicht de hoofdgroenstructuur versterken, maar het beeld voldoet niet aan dat van de Hoofdbomenstructuur. In alle andere plannen is de Floris van Adrichemlaan onderdeel van de Hoofdbomenstructuur.
- Bij de omvorming van de Floris van Adrichemlaan worden de huidige bomen in het ontwerp ingepast.

2.1.7 Bomenverordening Haarlem 2008

- Het is verboden zonder vergunning van het college een houtopstand te kappen of te doen kappen.
- Het college kan de vergunning om te kappen weigeren dan wel onder voorschriften verlenen.

- Een vergunning wordt geweigerd indien het belang van verlening niet opweegt tegen één of meer van de volgende waarden van behoud van houtopstand:
  - natuur- en milieuwaarden;
  - landschappelijke waarden;
  - cultuurhistorische waarden;
  - waarden van stads- en dorpschoon;
  - waarden voor recreatie en leefbaarheid;
  - monumentale- en waardevolle bomen;
  - bijzondere houtopstand.

- In beginsel wordt geen vergunning verleend voor houtopstanden voorkomend op de vastgestelde lijst van monumentale en waardevolle bomen.
- Tot de aan de vergunning te verbinden voorschriften kan behoren het voorschrift dat binnen een bepaalde termijn en overeenkomstig de door het college te geven aanwijzingen moet worden herplant met daaraan verbonden een bepaalde onderhoudsplicht.

2.1.8 Nota Ruimtelijke kwaliteit Deel 1 en 2

In de nota wordt slechts verwezen naar andere documenten zoals bomenbeleidsplan en bomenverordening.

2.2 UITWERKINGEN

2.2.1 HIOR Visie

- Bomenstructuur: bomen van 1^e grootte in laanstructuur langs alle hoofdwegen.
- Brede wegen; zoals Schipholweg of Europaweg tot wel 4 rijen bomen.
- Bij voorkeur in brede plantstroken.
- Dit verhoogt de kans op een volgroeide en hopelijk zelfs monumentale bomenlaan in de toekomst.
- In de wijken; bomenstructuur passend bij stedenbouw.
- Inzet is voldoende groeiruimte om tot volle wasdom uit te groeien.
- Kwijnende boompjes op verkeerde standplaatsen worden geroid en vervangen door bomen die ruimte hebben en voldoende bomengrond krijgen.
- Het gaat niet om het maximaliseren van het aantal bomen, maar om het maximaliseren van de kwaliteit van de bomen.
- In straten met weinig ruimte worden bomen op tactische plaatsen neergezet.

2.2.2 HIOR Richtlijnen

Hoofdbomenstructuur

- Bomen van 1^e grootte, bijv. linden of eventueel iepen, platanen en suikeresdoorns.
- Zo veel mogelijk open grond.
- Minimaal 4 meter uit gevels en 2 meter uit rijweg.
- Hart op hart afstand van bomen in de rij tussen 11 en 20 meter.
- In verharde omgeving planten in een voldoende ruime Treebox HP met minimaal 16 tot 20 m³ bomengrond.
- Minimale plantmaat 25-30 cm stamomtrek, indien mogelijk groter.
- Rijwegen worden vrijgehouden van doorwortelbare grond.

Bomen in buurten: woonstraten, pleinen en hoven

- Bomen worden solitair, in groepen, en/of rijen geplaatst al naar gelang de omgeving en omstandigheden dit toelaten.

2.2.3 Systeemeisspecificaties

In dit document wordt meer gekeken naar de details, zoals daar zijn:

- Waardevolle inheemse houtachtige gewassen worden/zijn toegepast.
- De soort-/sortimentskeuze wordt/is gebaseerd op de bijbehorende voorwaarden overeenkomstig bijlage 7 van de Nota Ecologisch Beleid 2013-2030 (2014-036877).
- Verdichting van de bodem, groeiplaats en omstandigheden wordt/is voorkomen.
- De soort-/sortimentskeuze wordt/is afgestemd op de gewenste omvang, zijn omgeving, het grondprofiel en de beschikbare hoeveelheid vocht.
- In hoogstedelijke gebieden wordt/is een sortiment toegepast dat (in redelijke mate) bestand is tegen verharding, wind, luchtverontreiniging, ziekten en strooizout.
- Door een goede sortimentskeuze wordt/is in hoogstedelijke gebieden wortelopdruk tegengegaan.
- Van het aangeplante sortiment in het buitengebied wordt/is minimaal 80% van inheems materiaal verwerkt.
- Van het aangeplante sortiment in de parken wordt/is minimaal 80% van het volume van inheems materiaal verwerkt.

- Van het aangeplante sortiment in de woonwijken en het centrum wordt/is minimaal 50% van inheems materiaal verwerkt.
- Klimop op de stam van de bomen wordt/is toegestaan, mits dit in het beheersysteem is geregistreerd.
- Beperkte toepassing van groen dat veel onderhoud vergt, zoals 'kleine snippers' groen of vormbomen, wordt/is voorkomen.
- Kansen om de ecologische kwaliteit met behulp van boomstructuren en/of bermten langs wegen te vergroten, worden/zijn benut.

2.2.4 Leidraad Flora- en Faunawet gemeente Haarlem

De Flora- en Faunawet is inmiddels vervangen door de Wet Natuurbescherming. Uiteraard moet er bij werkzaamheden aan bomen altijd zorgvuldig beoordeeld worden of er geen beschermde soorten verstoord worden, maar over het algemeen beïnvloedt dit niet de keuzes die je maakt in het kader van het bereiken van je wensbeelden.

2.3 OVERIGE

2.3.1 Onderzoek klimaatbestendigheid Haarlem

Bomen (en ander groen) zijn belangrijk voor de klimaatbestendigheid van de stad. Maar bomen zijn ook gevoelig voor de gevolgen van klimaatverandering. Denk hierbij aan verdroging bij langdurig warm en droog weer, en aan risico's van bodemverzadiging bij zware regenval. Maar ook de risico's op windworp door heviger stormen.

2.3.2 Burgeradvies bomen in Schalkwijk

- Overlast door honingdauw.
- Variatie in kleur en soorten.

2.3.3 Advies Wijkraad Boerhaavewijk

- Overlast door honingdauw.
- Overlast door hoge/grote bomen nabij bebouwing.
- Variatie in kleur en soorten.
- Geleidelijk vervangen van oude bomen die tegen einde van omloop zitten (wilgen en populieren).

2.3.4 Factsheet Bomenridders

- Overlast honingdauw te bestrijden door lieveheersbeestjes.
- Variatie, ook i.v.m. uitval door ziektes.

2.3.5 Participatieavond bewoners

- Verdere uitwerking op straatniveau gewenst.
- Het onderhoud dient verbeterd te worden.
- Voldoende afstand tot gevels (overlast vermijden).

2.3.6 Waarden van groen in grote steden

Groen in de stad heeft veel gunstige effecten. Hier wordt een uitgebreide opsomming van gegeven.

Belangrijke punten hieruit zijn:

- Bomen zorgen voor een karakteristieke en herkenbare leefomgeving.
- Bomen hebben een esthetische waarde.
- Oude bomen zijn voor oudere mensen een herkenbaar punt uit het verleden.
- Bomen geven in de zomer verkoeling door schaduwwerkingen en door verdamping in de bladeren.
- Een bomenrij is de verkeersweg voor dieren (migreerroute).

2.4 HANDBOEK BOMEN 2014, NORMINSTITUUT

Dit handboek is ontwikkeld door het onafhankelijke Norminstituut Bomen, dat als doel heeft de kwaliteitszorg rond bomen te verbeteren. Het handboek bevat gestandaardiseerde normen en procedures ten aanzien van bomen in de buitenruimte. De normen/rekensleutels uit het handboek zullen als minimale norm dienen voor het wensbeeld en PvE.

Obstakelvrije zone: is de ruimte rondom de boom die als uitgangspunt (binnen het bomenontwerp) vrij is van obstakels:

- Obstakelvrije zone bovengronds: Afstand hart van de boom (stamvoet) ten opzichte van bovengrondse obstakels. Rekensleutel: kroondiameter (eindbeeld) x factor 0,6 (=kroonbreedte + 10%).
- Obstakelvrije zone ondergrond: Afstand hart van de boom (stamvoet) ten opzichte van ondergrondse obstakels. Rekensleutel: ruimte stabiliteitskluit (eindbeeld) x factor 0,6 (=kluitbreedte + 10%).

Plantafstand: wordt berekend door de kroondiameter (beoogd eindbeeld) te vermenigvuldigen met de aangegeven rekenfactor

- Gesloten rij-/laanstructuur: kroondiameter (eindbeeld) x factor 0,8 tot 1,0.
- Open rij-/laanstructuur: kroondiameter (eindbeeld) x factor 1,5 tot 2,0.

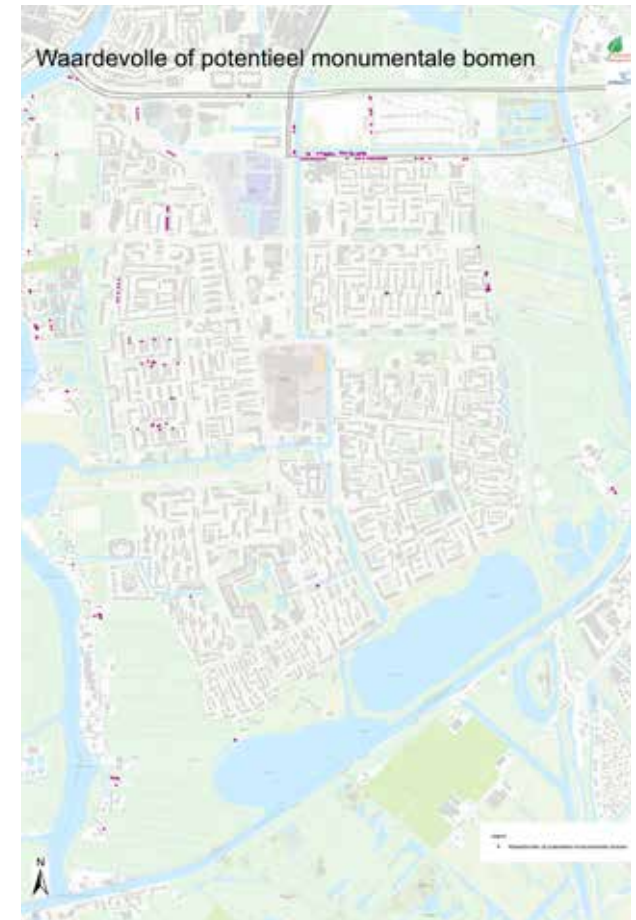
3

ANALYSE BOMENBESTAND

Het vertrekpunt voor een goed wensbeeld is een analyse van de huidige situatie van de bomen. In deze analyse worden de problemen inzichtelijk van het huidige bomenbestand. Dit gaat aan de hand van 6 overzichtskaarten op stadsdeelniveau, namelijk:

- Waardevolle of potentieel monumentale bomen;
- Levensverwachting van bomen;
- Conditie van bomen;
- Bomen met potentieel risico op takbreuk;
- Bomen die verharding opdrukken.

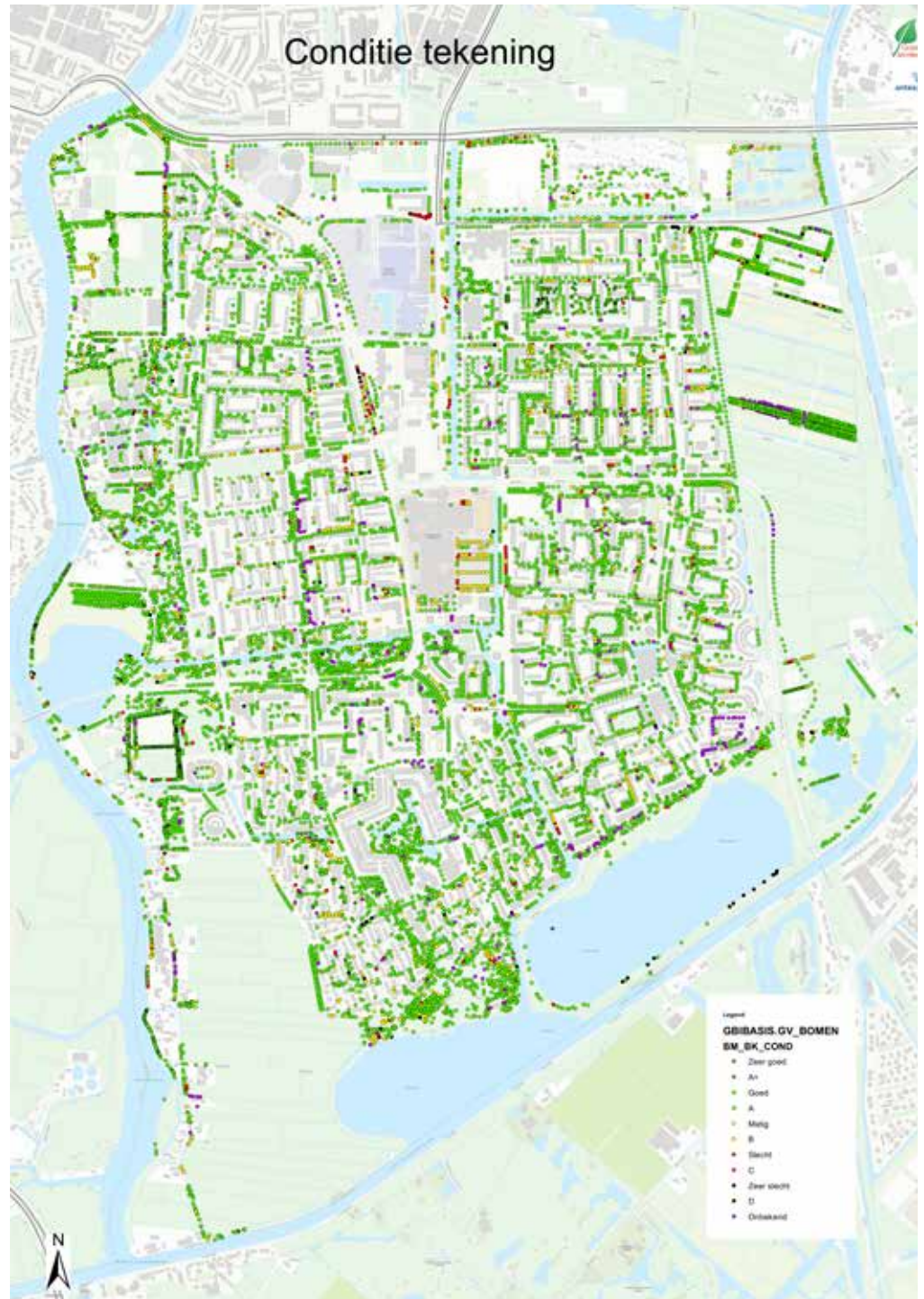
Indien een boom op de kaart aangegeven is als 'probleemboom' betekent niet automatisch dat de boom vervangen wordt. Wellicht zijn er andere mogelijkheden om de situatie te verbeteren. De maatregelen worden per straat en per boom verder uitgezocht. De kaarten zijn daarvoor een startpunt. De kaart met ontbrekende schakels boomstructuren, geeft ons inzicht in de toekomstige aanplantlocaties voor Schalkwijk. Het is namelijk de bedoeling om de gaten aan te vullen. Dat lukt niet in één plantseizoen en gebeurt in fases. Ingrepen in de openbare ruimte en (woningbouw)ontwikkelingen zullen ook leiden tot het verwijderen, vervangen of aanplanten van bomen.

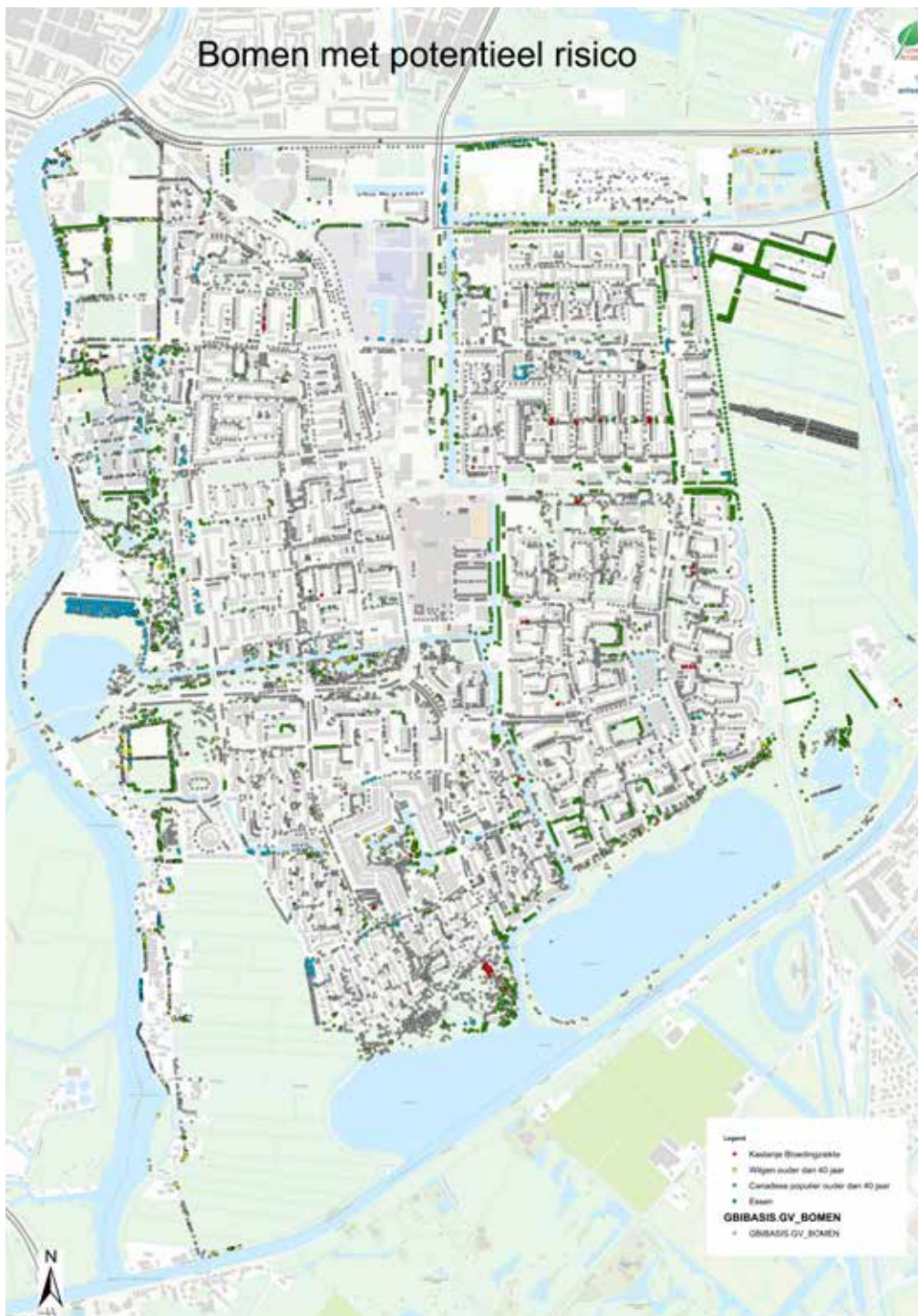
Levensverwachting tekening

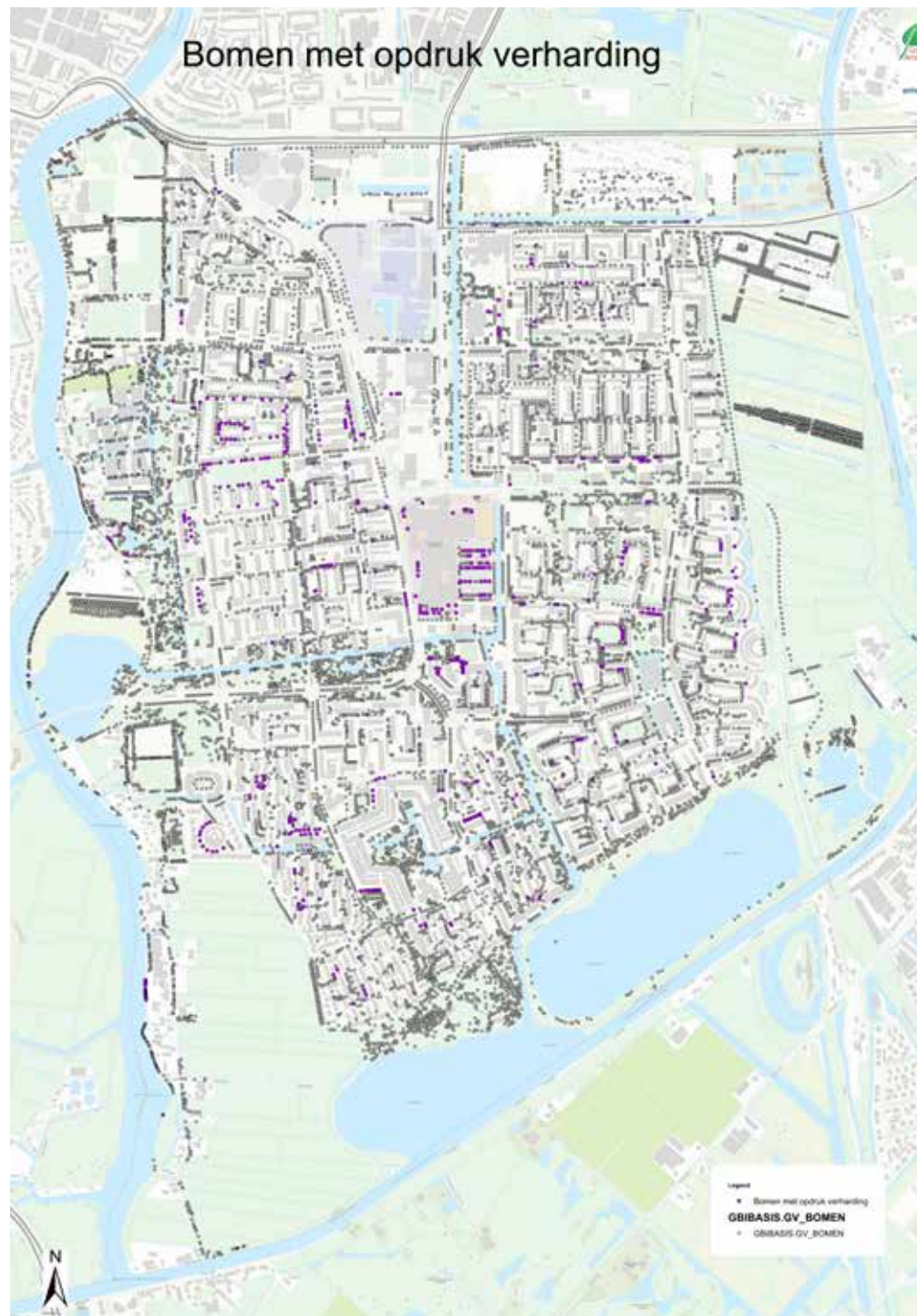
Conditie tekening

Bomen met potentieel risico

Bomen met opdruk verharding

4

ANALYSE LANDSCHAP EN STEDENBOUW

4.1 STEDENBOUWKUNDIGE SITUATIE

Schalkwijk is met circa 31.000 inwoners en een oppervlakte van 7,3 km² het grootste stadsdeel van Haarlem. Het gebied bevat 4 wijken: Europawijk, Boerhaavewijk, Meerwijk en Molenwijk. Iedere wijk kent zijn eigen verkavelings- en bebouwingsstructuur. Hierdoor is er een diversiteit aan hoofd- en wijkontsluitingswegen, maar ook aan woonstraten en groene ruimtes. Desalniettemin zijn er in de boom- en groenstructuur een aantal dragers te ontdekken. Deze zijn op de kaart (p. 12) weergegeven als hoofdbomenstructuren en wijkbomenstructuren.

Hoofdbomenstructuur

De hoofdbomenstructuur kan uiteengezet worden in twee types: de (brede) stadsdeelontsluitingswegen en de brede singels. De ontsluitingswegen bevatten door hun brede profiel en scheiding van rijbanen van oudsher bomenlanen met grote boomsoorten. Ook kan het profiel, zoals de Europaweg aangezet zijn met haagstructuren. De bomenstructuur is echter niet altijd herkenbaar. Er zijn veel gaten en er is geen duidelijk patroon te herkennen. Ook de randen missen structuur. In honderd meter kan de rand bestaan uit dichte bosschages, bomengroepen, allerlei vormen van solitairen, open ruimtes en naaldbomen. In het zuiden en midden van Schalkwijk bevindt zich een singel met daaromheen een grote groenstructuur. Deze hoofdbomenstructuur kent een parkachtig karakter en biedt een unieke kwaliteit aan de wijken. De singels bevatten echter soms dichte bebossing, waardoor sociale veiligheid in het gedrang komt.

Wijkbomenstructuur

De meeste wijkontsluitingswegen vallen onder de wijkbomenstructuur. Het profiel is vaak breed, waardoor er één of twee bomenrijen zijn te ontdekken, of de weg wordt bekrachtigd door grote solitairen. Ook hier mist een bepaalde herkenbaarheid in de bomenstructuur.

Woonstraten

Door de grote oppervlakte en 4 verschillende wijken zijn er veel verschillende woonstraten. Er zijn echter twee types die veel voorkomend zijn, namelijk smalle woonstraten met daaraan veelal grondgebonden woningen of de brede woonstraten met daaraan hogere appartementsgebouwen. De smalle woonstraten kennen vaak de problematiek waarin parkeerplaatsen, straat, trottoir en een kwalitatieve boom een plek moeten krijgen. De bredere woonstraten hebben meer ruimte voor kwalitatievere bomen, maar een goede verhouding tussen boom, straat en bebouwing dient gewaarborgd te blijven.

Buurt- en wijkgroen

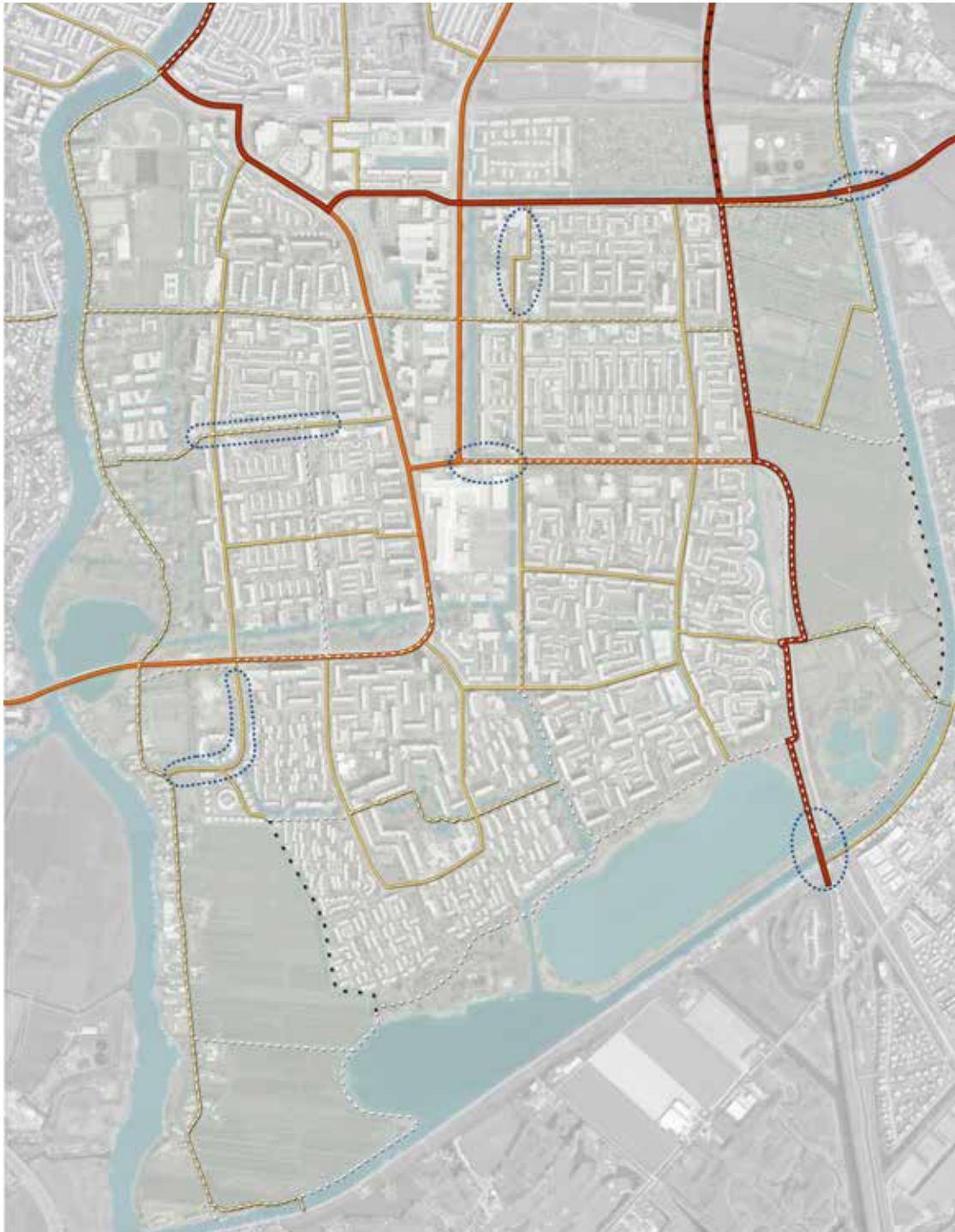
In Schalkwijk liggen ontzettend veel groene ruimtes verspreid. De meeste groene ruimtes hebben veel gemeen. Ze bestaan namelijk uit kort gemaaid gras met daarop verspreid verschillende bomen en soms afgewisseld met een haagje of een concentratie van struiken. Veel van deze ruimtes beschikken over grote en kwalitatieve bomen die een belangrijke rol vormen in het beleven van het groen in de wijk.

4.2 LANDSCHAP

- Omringd veenpolderlandschap zorgt voor veel doorzichten en een herkenbare structuur.
- Het Engelandpark en het Molenplaspark zijn belangrijke groene gebieden. Het molenplaspark in bijzonder heeft een groot ruimtelijk effect en geeft een sterk uitzicht.
- Vanuit het omringende landschap zijn groene hoofdlijnen door de wijk heen te ontdekken. Deze bestaan uit singels, parken, en heldere bomenstructuren.
- Het beleid (wit) geeft de hoofdbomen- en wijkbomenstructuur aan. De landschappelijke lijnen worden gevolgd en in de wijken is ruimte voor wijkstructuren.

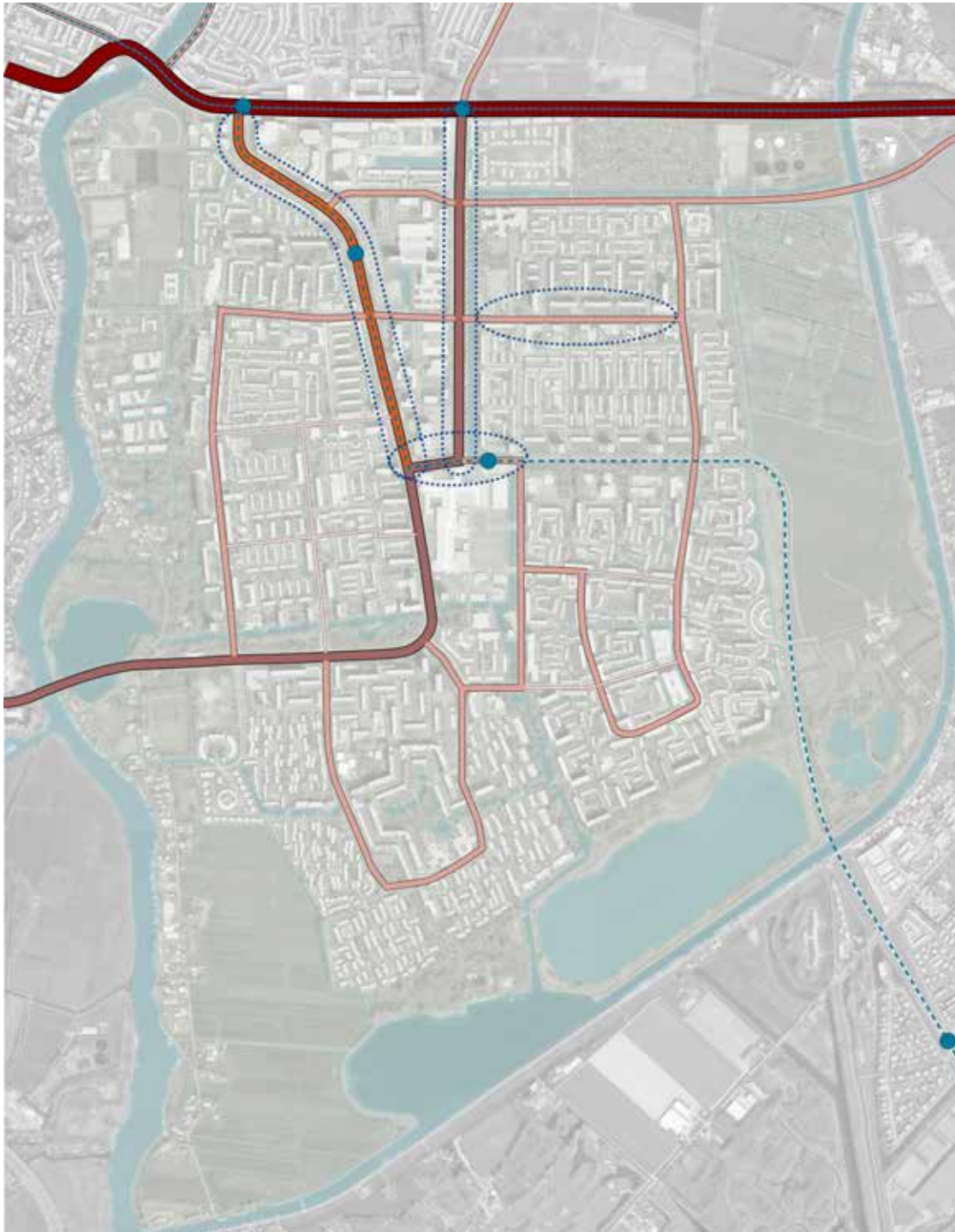
Structuren	
	Veenpolder
	Park
	Groene singel
	Stedelijke singel
	Groene as
	Belangrijke bomenstructuur
	Bos
	Water
Beleid	
	Hoofdbomenstructuur
	Wijkbomenstructuur
	Ecologische route
	Ecologisch waardevolle plekken
	Ecologisch potentieel waardevolle plekken

4.3 VERKEERSSTRUCTUUR - FIETS

- Het wenselijk beeld van de fietsstructuur is weergegeven. De hoofdstructuren zijn veelal gekoppeld aan de autoverkeersstructuur, met uitzondering van de oostelijke regionale fietsverbinding.
- Nieuwe routes kunnen worden voorzien aan de oost- en zuidwest zijde aan de randen van de wijk en het landschap.
- De belangrijkste verbeterpunten zijn omcirkeld en geven aan waar (meer) ruimte gemaakt moet worden voor fiets- en voetgangers.

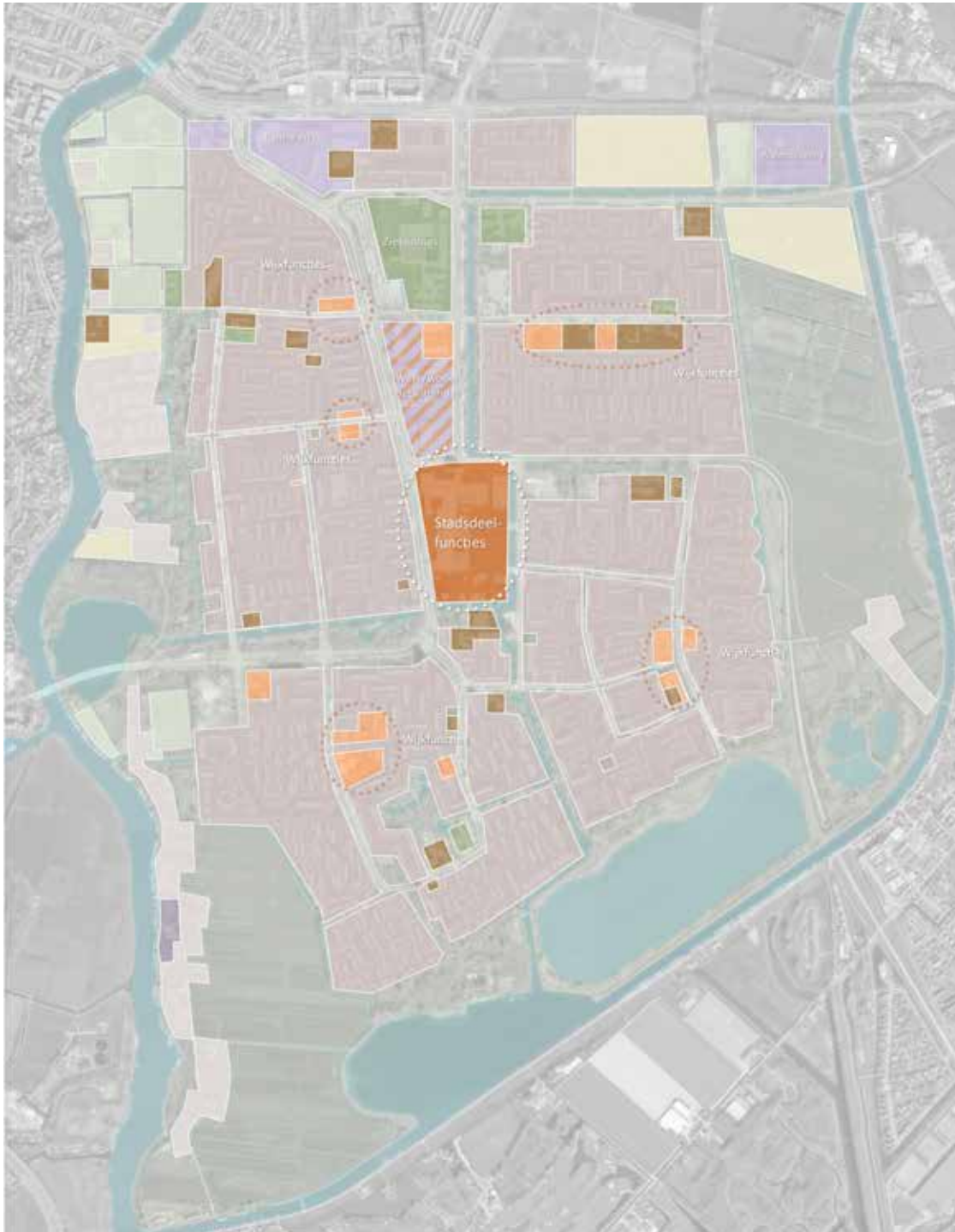

4.4 VERKEERSSTRUCTUUR - AUTO EN OV

- De wegenstructuur kent momenteel een heldere opzet hetgeen een duidelijke scheiding geeft in de verschillende wijken.
- De kaart geeft bijkomend de gewenste structuur aan waarin de grootste verandering, het transformeren van een deel van de Europaweg naar een brede laan, is aangegeven.
- Ook centraal in het stadsdeel, Amerikaweg, zal de wegenstructuur aangepast worden om het verkeer voldoende af te kunnen wikkelen.
- Het HOV kent deels een aparte route via het Aziëpark richting Vijfhuizen.

4.5 FUNCTIES

- Net als voorgaande lagen kent ook de functionele laag een bepaalde hiërarchie tussen wijken. In het hart van de wijk ligt het winkelcentrum.
- Ten noorden van het winkelcentrum liggen andere functies gericht op werken, zorg en detailhandel.
- In de 4 omringende wijken voert wonen de boventoon. Iedere wijk bevat echter één of twee detailhandelzones op wijkniveau. Deze vormen belangrijke punten in de wijk voor winkels en scholen.
- In het westen is met name aan de zuidzijde nog een lintstructuur zichtbaar. Noordelijk is deze meer vermengd geraakt met sport, maatschappelijk en nieuwe woningbouw.

4.6 BEBOUWINGSHOOGTES EN TYPOLOGIEËN

- Centraal in Schalkwijk zorgen de werk- en zorgfuncties voor een hogere bebouwing. Tegelijk met een afwisselende ensemble van bouwblokken/ gebouwen is dit een op zich zelf staande typologie.
- De 4 wijken kennen ieder verschillende typologieën die in de wijk zelf ook nog kunnen variëren. De opzet is wel vaak vrij helder, zodat het stedenbouwkundig duidelijk is welke wijk het betreft.
- De randen van de wijken worden vaak ingezet om hoogbouw te voorzien. De randen, grenzend aan groen en/of een brede verkeersstructuur kunnen de hoogbouw voldoende aan.

Hoogtes

- 10 lagen en hoger
- 5 t/m 9 lagen
- 3 t/m 4 lagen
- 1 t/m 2 lagen
- Bijgebouwen

Typologieën

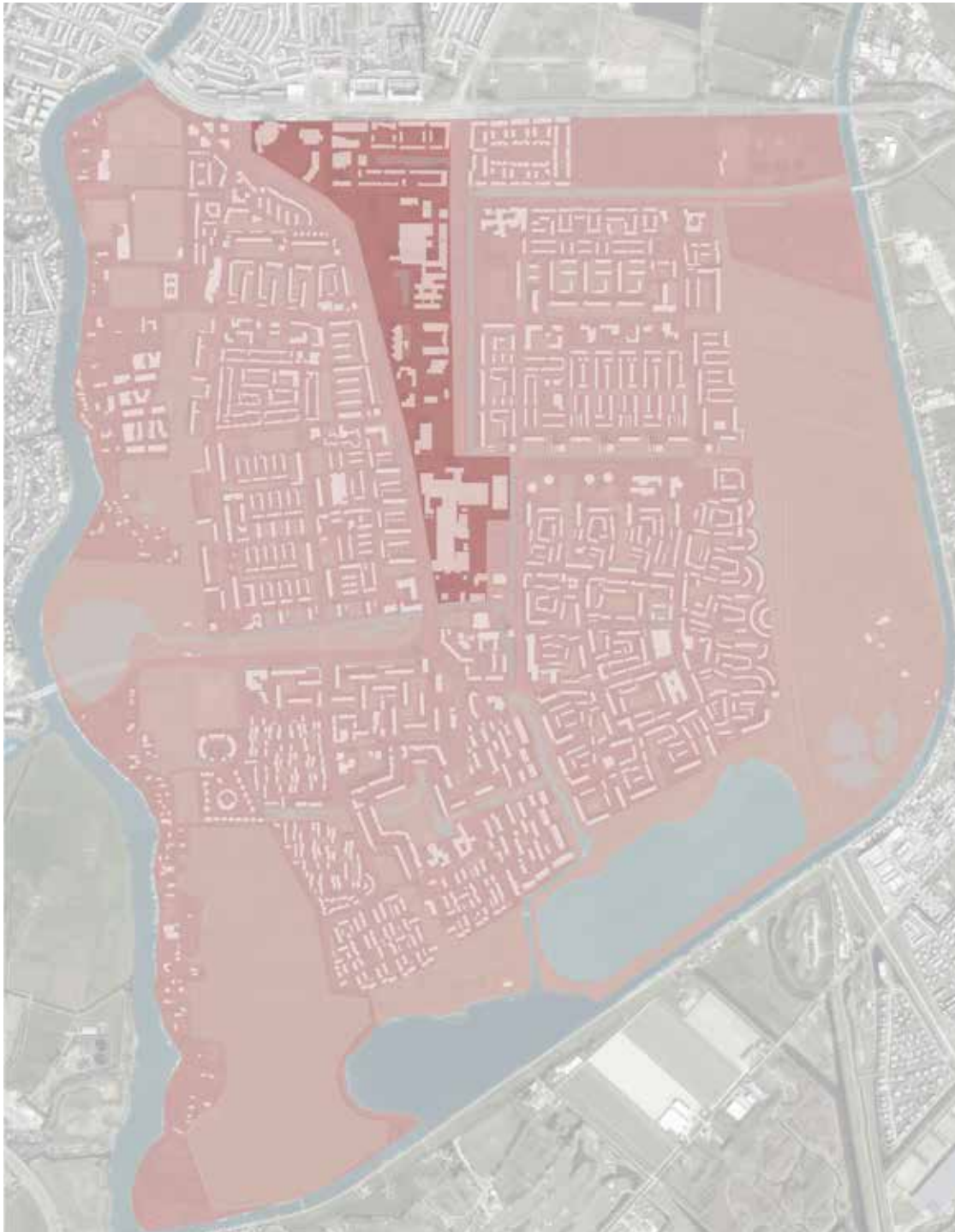
- Boerhaavewijk
- Meerwijk
- Molenwijk
- Europawijk
- Centraal gebied
- Overig/geen herkenbare structuur

4.7 ORIËNTATIE EN BEGELEIDING

- De hoogbouw aan randen en/of de heldere oriëntatie van bebouwing aan de openbare ruimte zorgen voor een sterke begeleiding van plekken.
- De openbare ruimte wordt door de bebouwing ondersteunt en de plekken krijgen wanden waardoor de ruimtes en structuren gedefinieerd worden. De heldere ruimtes die goed begeleid worden zijn in de kaart weergegeven.

- Oriëntatie en begeleiding**
- Sterke oriëntatie en begeleiding
  - - Oriëntatie en begeleiding
  - Openbare ruimte met sterke begeleiding
  - Openbare ruimte met begeleiding
  - Openbare ruimte

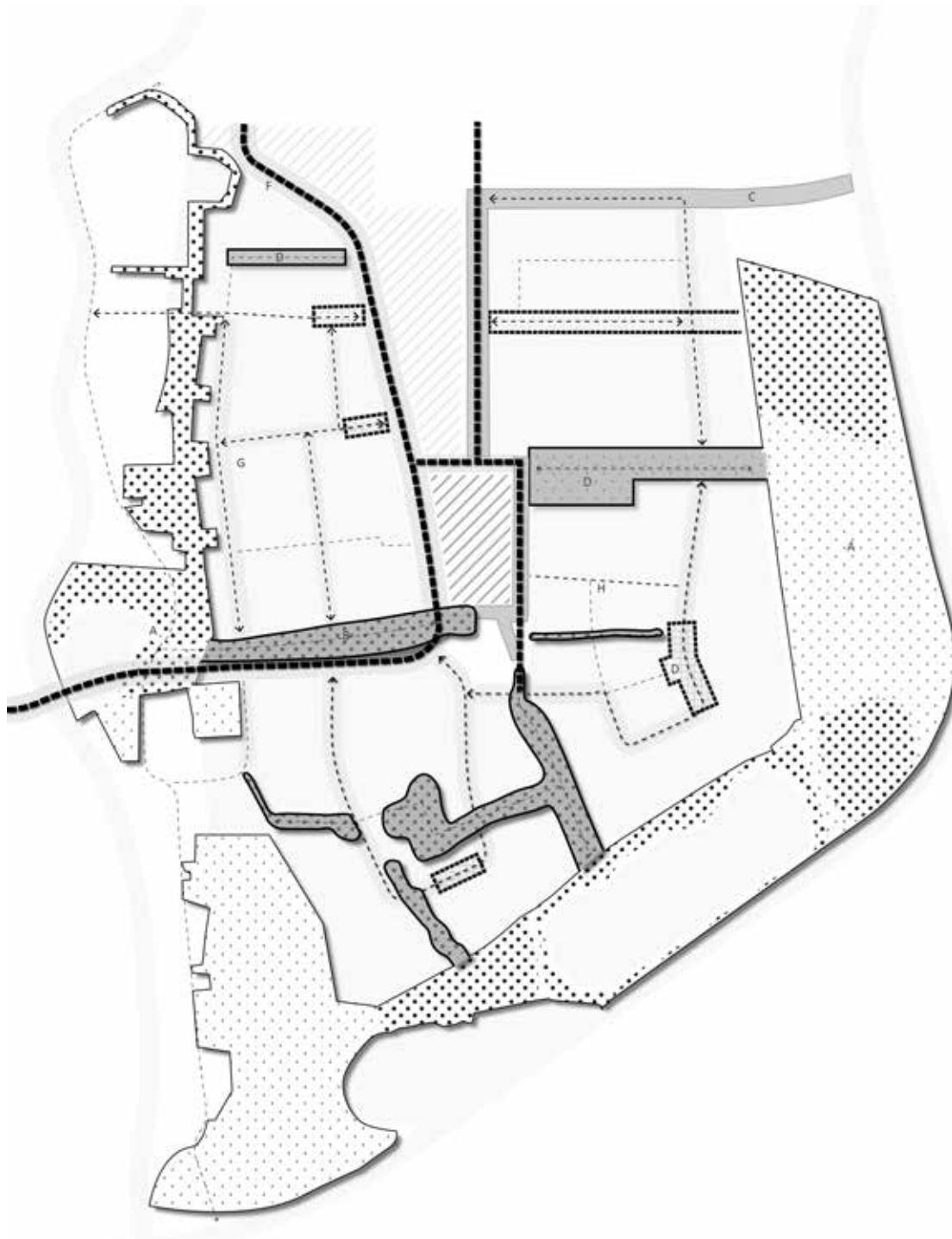

4.8 KLIMAATADAPTATIE

- De kans op hittestress wordt door de opwarming van de aarde steeds relevanter. Met name stenige locaties kunnen veel warmte vasthouden.
- Aan de randen van de wijk bevindt zich veel groen en diverse waterpartijen. Ook in de 4 wijken zelf zorgt buurtgroen en de grote hoeveelheid bomen voor een verkoelend effect.
- De kans op hittestress in de woonwijken is hierdoor lager dan centraal in het stadsdeel, waar veel stenige ruimtes te vinden zijn zoals grote parkeerplaatsen op maaiveldniveau.

- Grote kans op hittestress
- Matige kans op hittestress

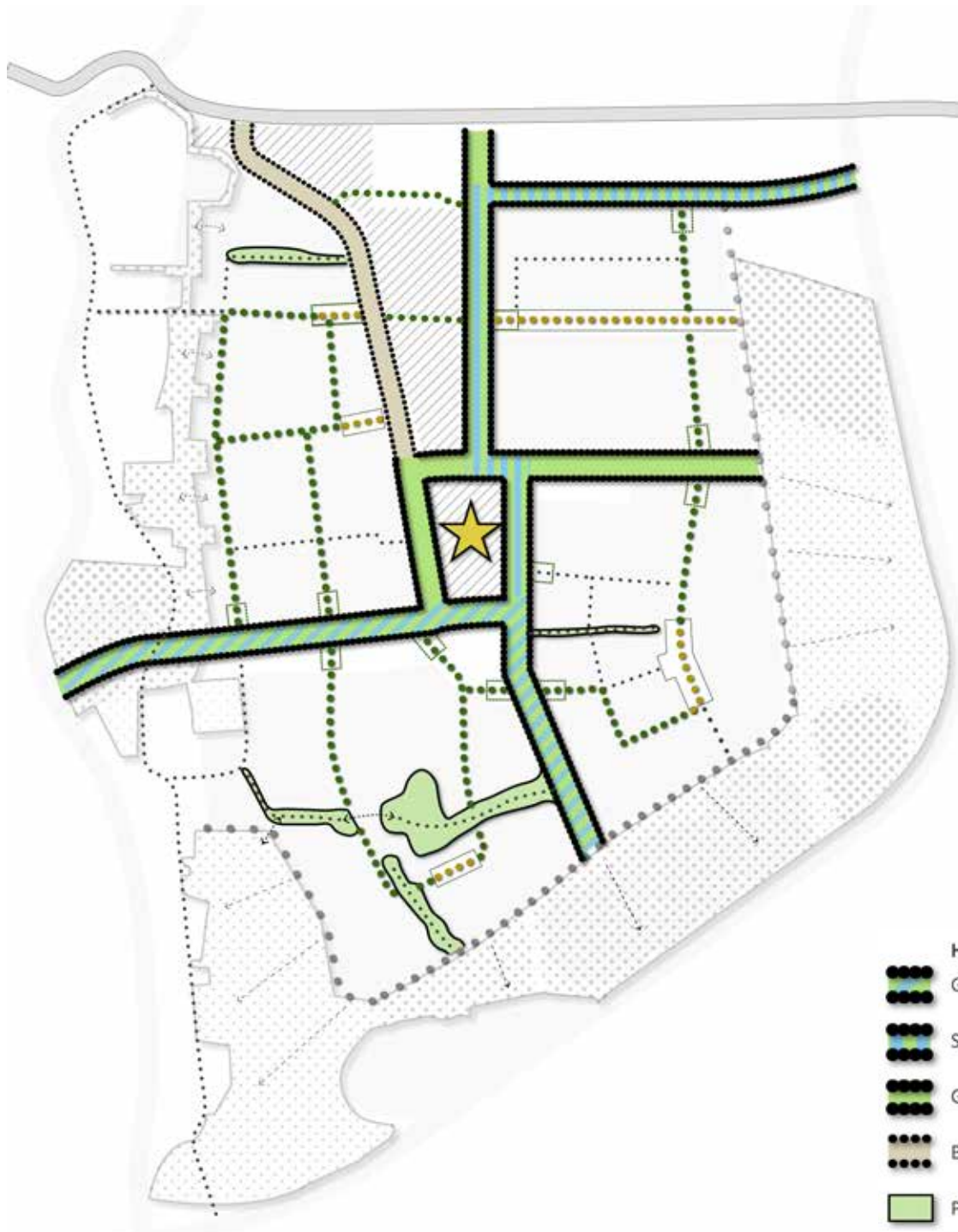

4.9 RUIMTELIJKE STRUCTUREN

- De ruimtelijke structuren kaart is een conclusiekaart van voorgaande analysebeelden. Hieruit blijkt dat het omringd landschap hiërarchisch de belangrijkste structuur vormt voor Schalwijk.
- De groen/blauwe verbindingen die vanuit de context het stadsdeel in gaan vormen de wijken en zijn daardoor de tweede belangrijkste lijnen.
- Specifiek blauwe en groene zones volgen hierna en definiëren buurten en zijn belangrijke ruimtes voor wooncomfort, gezondheid en klimaat.
- Verschillende ruimtes in Schalwijk, met name bij de wijkvoorzieningen, zijn belangrijke ontmoetingsplekken voor de wijk.
- Achtereenvolgens vormen de hoofd-, wijk- en buurtroutes de belangrijke verbindingen voor auto, fietser en voetganger door de wijk.

- A. Omringend Landschap
- B. Groen/blauwe verbindingen
- C. Blauwe verbindingen
- D. Groene zones
- E. Plekken/ruimtes t.h.v. wijkfuncties
- F. Hoofdroutes
- G. Wijkroutes
- H. Buurt- en recreatieve routes

- Hoofdstructuur**
- Groene singel
  - Stedelijke singel
  - Groene verbinding
  - Brede laan
  - Park

4.10 CONCEPT RAAMWERK

- Het concept raamwerk volgt de belangrijke structuren en versterkt deze. De lijnen vanuit het landschap (singels en parken) richting het hart van Schalkwijk moeten de dragers zijn én blijven. De nieuwe brede laan vormt eveneens een belangrijke lijn hierin.
- Belangrijke wegen en fietsverbindingen moeten helder begeleid worden. Ter hoogte van bepaalde plekken, zoals wijkfuncties, mag dit een verbijzondering kennen.
- Bij de entrees van de wijken dienen groene poorten de binnenkomst van de bepaalde wijk aan te geven. Voldoende ruimte is hier wel het uitgangspunt voor.

- Wijkstructuur**
- Laanstructuur
  - Laanstructuur thv belangrijke plekken
  - Begeleiding rand van de wijk
  - Straat/park begeleiding
  - Poort van de wijk
  - Knooppunt stadsdeel
  - Belangrijke plekken
  - Omringend landschap
  - Zichtlijnen
  - Verbinding tussen parken
  - Verbinding park en wijk

5

ANALYSE BOOMTYPOLOGIEËN EN WENSBEELD

In dit hoofdstuk komen eerst de verschillende typologieën aan bod die van toepassing zijn op de hoofdbomen- en wijkbomenstructuur binnen Schalkwijk. De inventarisatie en analyse omschrijft wat de typologie inhoud en wordt vergezeld met een concreet voorbeeld uit de wijk. Daarbij hoort een afbeelding/pictogram die in de overzichts- en analysekaart terug komt. Hierdoor is het goed zichtbaar waar de typologie zich bevindt of juist niet. Ook geeft de analysekaart een beeld van missende structuren en typologieën die niet goed functioneren.

In de laatste kaart wordt de slag gemaakt naar een wensbeeld van de verschillende typologieën dat aansluit op het concept raamwerk. Missende structuren worden vervolledigd of andere typologieën worden toegepast waar nodig. De wensbeeldkaart vormt de basis voor sterke hoofdbomen- en wijkbomenstructuren.

5.1 ANALYSE BOOMTYPOLOGIEËN

Op de pagina hier zijn de verschillende boomtypologieën die voorkomen in Schalkwijk uiteengezet.

Parklaan

Een parklaan kenmerkt zich door zijn breedte, waarbij de bomen verspreid in brede grasstroken staan. Een of meerdere van deze stroken herbergt de park functie. Het parkachtige karakter wordt benadrukt door het toegankelijke karakter, het gebruik van verschillende soorten bomen en de aanwezigheid van wandelpaden.

Laan in gras

Een laan in gras kenmerkt zichzelf door het insluiten van de rijbanen met grasstroken, in deze ruime grasbermen staan bomenrijen die het profiel accentueren. Het karakter en de monumentale waarde van de laan wordt met name bepaald door de toegepaste boomsoort, over het algemeen resulteren grotere bomen in een kwalitatiever profiel.

Brede laan

Een brede laan is per definitie hetzelfde als een laan in gras, echter is het gras vervangen door meer verharding. Het profiel scheidt een zeer stedelijk gevoel en wederom bepaald de repetitie van de boomsoort voor een groot deel de kwalitatieve waarde van de laan. Daarnaast wordt het stedelijke karakter versterkt door het programma aan weerszijde van de laan en de locatie in de stad een bepalende factor.

Smalle laan

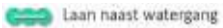
Naast de typische lanen zoals we die kennen, is er ook een smallere laantypologie in verharding te onderscheiden. De heeft dezelfde primaire eigenschappen echter vinden we deze in woonstraten. De bezitten tevens het stedelijke karakter, maar een gevoel van menselijke schaal is hier beter terug te vinden.

Laan naast watergang

De aanwezigheid van een waterloop wordt ondergeschikt aan de aanwezigheid van de rijweg. De rijweg wordt juist geaccentueerd door de boombeplanting. Daardoor schommelt deze ook tussen de singel en laan typologie. In zekere zin distantieert dit profiel zich van zijn natuurlijke karakter en probeert een stedelijk gevoel uit te stralen.

Singel

In tegenstelling tot de voorgaande typologie laan naast waterloop, omarmt de singel juist zijn natuurlijke karakter. De aanwezigheid van een waterloop wordt zichtbaar gemaakt door de boombeplanting niet aan de rijweg maar juist aan de waterloop te koppelen. Bomen van verschillende soort staan los gegroepeerd in het talud van de watergang.

Poort

Wanneer een hoofdverkeersader overgaat naar een woonwijk waar het profiel aanzienlijk kleiner is opgezet kan een poort van bomen aan weerszijden van de rijweg zijn geplaatst. De poort van bomen wekt de indruk de rijweg te overkoepelen waardoor de weg over een beperkte lengte door een tunnel van groen leidt. Dit maakt duidelijk dat de rijweg een ander verkeersdomein binnengaat.

Cluster

Als alternatief voor een gestructureerde plaatsing van bomen kunnen clusters toegepast worden. Binnen woonwijken bevinden zich veelal centrale openbare ruimtes die geaccentueerd worden door boomclusters. De bomen staan in een willekeurig verband gegroepeerd waardoor de park of plein achtige ruimte een ruimtelijker gevoel krijgt.

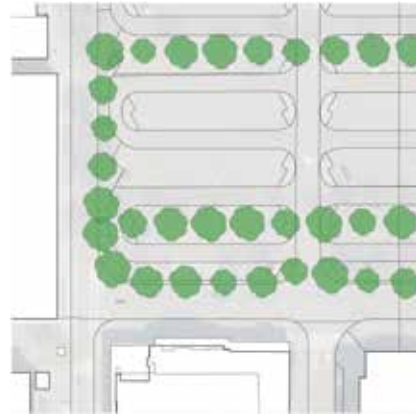

Blokvorming

Binnen woonwijken bevinden zich veelal centrale openbare ruimtes die geaccentueerd worden door bomen. De bomen staan in een regelmatig verband in een vierkant of rechthoek gegroepeerd. De bomen vormen een dak boven een park of plein achtige ruimte.

 Blokvorming

Parkeerplein

Een parkeerplein is een zeer verharde locatie, om de continuïteit van lanen en dergelijke natuurlijke structuren in stand te houden worden deze pleinen groen ingepakt met dichtere boomsoorten. Het parkeerplein wordt omsloten met een geometrische structuur van een enkele boomsoort die de structuur markeert.

 Parkeerplein

Accent

Bijzondere gebouwen worden gemarkeerd met een natuurlijk accent. Veelal bij de entree van het bijzondere gebouw waardoor de betekenis wordt benadrukt door afwijkende bomen te gebruiken. Een accent is daarmee een enkele of een losse groep bomen met een forse kroon, die een zekere monumentaliteit bieden.

 Accent

Gevelritme

In de woonstraten waar de verkeersfunctie niet belangrijk is, staan de bomen in een rij direct voor het huizenblok. Met name wordt dit toegepast om de kolossale aanwezigheid van een gebouw, bijvoorbeeld een appartementencomplex te verdoezelen. Wanneer het woningblok ophoudt is ook de bomenrij onderbroken.

 Gevelritme

Bomenscherm

Rondom woonblokken ontstaat een asymmetrisch wegprofiel ter overgang naar ander programma. Aan de ene zijde sluit bebouwing aan bij het trottoir met een enkele bomenrij terwijl de overzijde zich meer gesloten opstelt. Bijzondere functies als schoolgebouwen passen dit toe om bijvoorbeeld het schoolplein in te dekken.

Bomenscherm

Losse bomen willekeurig

Willekeurige losse solidaire bomen geven natuurlijke ruimtes die niet toegankelijk zijn toch een esthetische waarde. Op deze manier spelen ze toch een rol in de algehele beleving van de omgeving, veelal is dit te zien naast pompstation, grote wegen, spoorwegen, etc.

Losse bomen willekeurig

Losse bomen parksetting

Willekeurige losse solitaire bomen zijn tevens van belang in parken. Deze toegankelijke ruimtes krijgen hierdoor een natuurlijker karakter en voelen minder aangeplant. De positionering van de beplanting is met name om gesloten en open plekken te definiëren binnen het park. Zo is er geprogrammeerd waar men kan voetballen, picknicken en kan schuilen.

Losse bomen parksetting

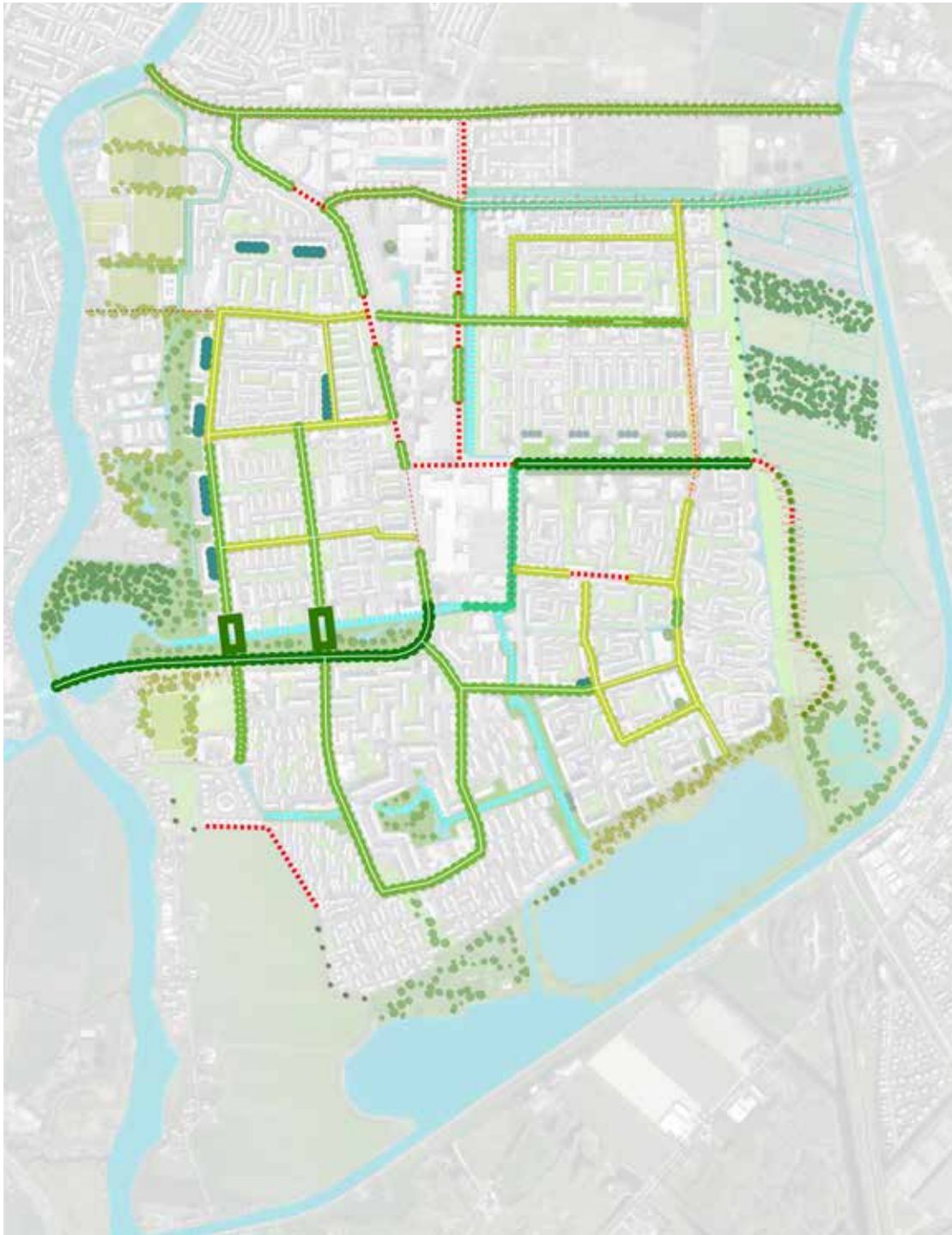

Bosschage en bos

Dichtere bosschages worden toegepast om mensen de toegang tot plekken te ontnemen zonder het inpassen van een hekwerk. Deze natuurlijke vorm van begrenzen wordt daarom als aangenaam ervaren door het landelijke karakter. Dit wordt toegepast rondom sportvelden, percelen, wegen en watergangen. Het type bos is aan de randen van de wijk en het buitengebied te vinden.

Bosschage Bos

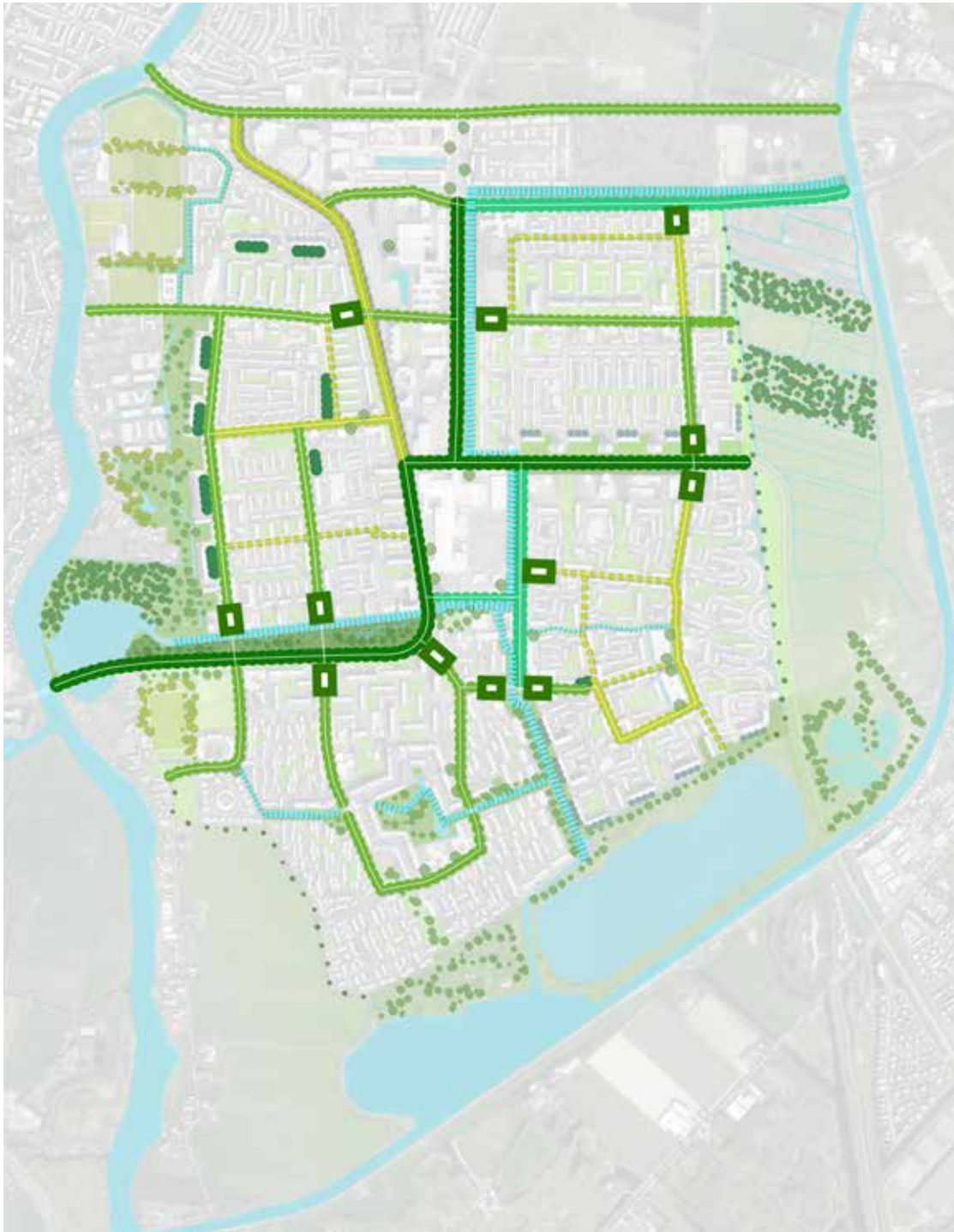

5.2 ANALYSEKAART BOOMTYPOLOGIEËN

- Structuren zijn niet volledig, delen sluiten niet aan.
- Typologiën zijn niet overal helder te ontdekken of functioneren niet als zodanig.

5.3 WENSBEELD BOOMTYPOLOGIEËN

- Parklaan en singels als belangrijkste dragers.
- Een brede laan als herkenbare route van en naar de stad.
- Open zicht naar Molenplaspark bevorderen.
- Missende structuren herstellen en aanvullen.
- Herkenbaar bomendek als poorten van de wijken.
- Boerhaavelaan een sterkere drager maken: de singel als kwaliteit benutten.
- Structuur Zwemmerslaan doorzetten richting lintbebouwing.

6

UITWERKINGEN WENSBEELD

In dit hoofdstuk worden per locatie en variërende typologie voorbeeld uitwerkingen van het wensbeeld voorgelegd. Iedere pagina geeft de locatie, typologie, bestaande en nieuwe situatie in een overzichtskaart en een schetsmatige uitwerking weer, zodat het helder is op welke manier de structuren worden verbeterd. Tekstueel wordt kort toegelicht welke keuzes er zijn gemaakt.

Italiëlaan (laan)

- Nieuwe bomen in verharding plaatsen om de bestaande structuur te versterken.
- Weerszijde van de straat inzetten om een goed functionerende laan vorm te geven.

Locatie

Bestaande typologie,
met een slechte structuurconditie

Wensbeeld typologie

Impressie

Bestaande situatie

Wensbeeld

Bernadottelaan (laan)

- Eenduidige structuur maken door toevoeging van kleinere bomen in verharding.
- Plantvakken met voldoende grootte.

Locatie

Bestaande typologie,
met een matige structuurconditie

Wensbeeld typologie

Impressie

Bestaande situatie

Wensbeeld

Aziëweg (laan in gras)

- Infrastructureel punt omvormen naar een groene verbinding.
- Toevoegen van structuur genererende bomen:
  - 2e/3e grootte en zuilvormig in het midden.
  - 1e grootte aan de rand.

Locatie

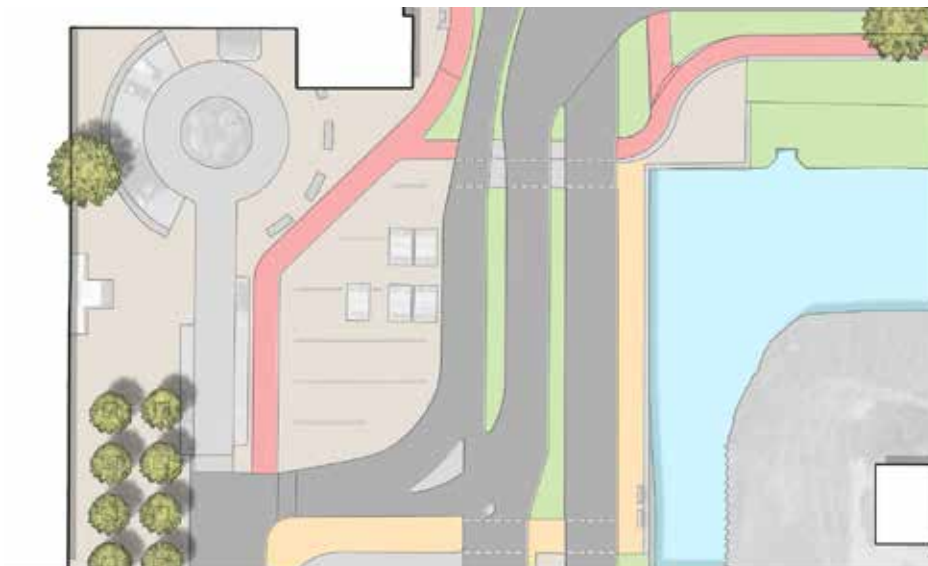
Bestaande ontbrekende typologie

Wensbeeld typologie

Impressie

Bestaande situatie

Wensbeeld

Groningenlaan (Poort)

- Ingang van de wijk accentueren met een poort van 1e grootte bomen.
- De randen minder bebost en minder dominant maken, aandacht ligt op de poort.

Locatie

Bestaande typologie

Wensbeeld typologie

Impressie

Bestaande situatie

Wensbeeld

Professor Eijkmanlaan (laan in gras)

- Van clustervorming naar een heldere structuur.
- Bomen ruimte geven door minder verharding.
- Op hoekpunten bestaande grotere bomen laten floreren in gras door kleine bomen met slechte conditie plaats te laten maken.

Locatie

Bestaande typologie

Wensbeeld typologie

Impressie

Bestaande situatie

Wensbeeld

Briandlaan (laan naast watergang)

- Betrekken van groen voor de bebouwing bij de openbare ruimte.
- Laanstructuur versterken door bomenrij.
- Voldoende afstand tussen bomen en gevel.

Locatie

Bestaande typologie,
met een matige structuurconditie

Wensbeeld typologie

Impressie

Bestaande situatie

Wensbeeld

Boerhaavelaan (laan naast watergang)

- Meer contact met de watergang door minder bosschages aan de waterzijde en ruimer talud.
- 1e grootte bomen aan het water.
- Verplaatsing fietspad en voetpad, hierdoor ruimere groenzone t.h.v. de woningen.

Locatie

Bestaande typologie,
slecht functionerend

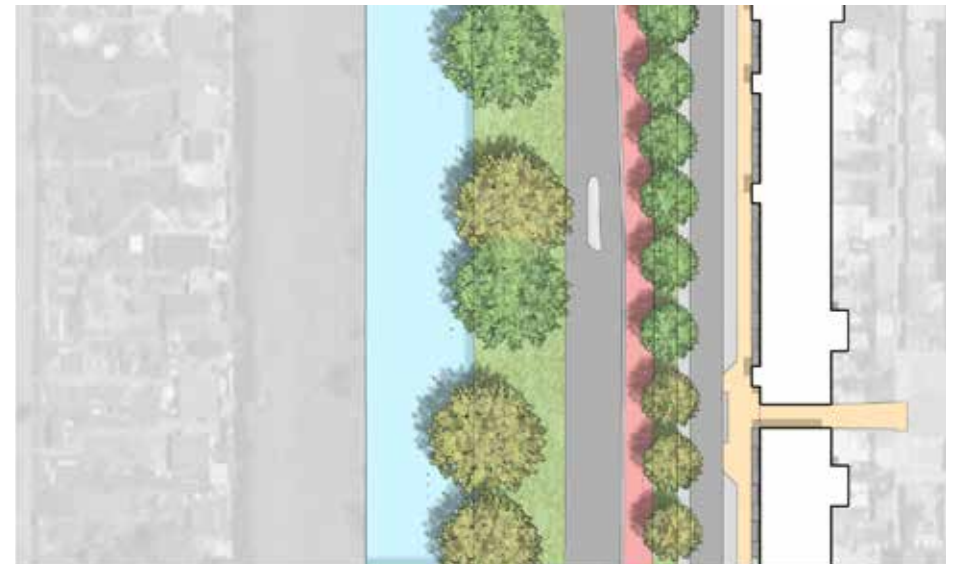
Wensbeeld typologie

Impressie

Bestaande situatie

Wensbeeld

7

PROGRAMMA VAN EISEN

In dit hoofdstuk worden verschillende situaties, waarbij afwegingen rondom bomen gemaakt worden, beschreven.

Tot nu toe zijn er analyses uitgevoerd van de hoofd- en wijkboomstructuren. Een deel van de hieronder genoemde punten, die volgen uit de Uitvraag “Bomen in Schalkwijk” is niet op de hoofd- en wijkboomstructuren van toepassing. Dit zal later aangevuld worden na de analyse van de woonstraten en het buurtgroen.

De hieronder behandelde onderwerpen volgen uit de inventarisatie die door Spaarnelanden is uitgevoerd (d.d. 22-12-2016).

7.1 VERVANGING OP MAAT

Vervanging en herplant van bomen is maatwerk. Soms moeten bomen worden vervangen omdat ze ziek zijn, een slechte groeiplaats hebben of tegen het einde van hun levensduur lopen. In de huidige werkwijze wordt de boom dan vervangen door een boom van dezelfde soort op dezelfde plek. In de nieuwe werkwijze wordt eerst bekeken of de te vervangen boom past in het wensbeeld. Als de boom passend is dan kan deze één op één vervangen worden. Als de boom niet passend is dan bepalen we per situatie wat de juiste oplossing is. De omwonenden worden daar bij betrokken.

Vaak staan in een straat allemaal dezelfde bomen. Als één boom een probleem heeft, dan wordt onderzocht of de andere bomen in de straat ook tegen dat probleem aan gaan lopen. Het is dan zinvol om alle bomen in de straat aan te pakken. Er kan dan gekozen worden voor een andere, beter passende boomsoort.

Ook kan gekozen worden om minder bomen terug te planten. De nieuwe bomen kunnen dan op een plek geplaatst worden waar genoeg ruimte is voor een goede groeiplaatsinrichting. Of we planten kleinere boomsoorten die een kleinere groeiplaats nodig hebben. Bij deze keuzes is het wensbeeld leidend.

7.2 SOORTKEUZE BIJ VERVANGING

De keuze voor een soort boom is erg bepalend voor het straatbeeld. Tot nu toe werd in de meeste gevallen bij vervanging dezelfde boom terug geplant. Bij voor ziekte gevoelige soorten en snelgroeiende soorten is dat niet altijd verstandig. Daarnaast staan in veel straten dezelfde bomen. In het burgeradvies is aangegeven dat het gewaardeerd wordt als er meerdere soorten bomen in de straat staan. Ook vanuit het oogpunt van ecologie en diversiteit is het gewenst om verschillende soorten door elkaar gebruiken.

In het wensbeeld wordt gestreefd naar een meer divers beeld en de juiste boom op de juiste plek. Er wordt rekening gehouden met de volgende aanbevelingen uit het burgeradvies:

- Plant geen overlast gevende bomen in straten, nabij woningen en bij parkeerplekken;
- Houd een minimale ruimte op stoepen over voor mensen met rolstoelen, rollators, kinderwagens;
- Denk aan schaduwwerking van bomen nabij woningen;
- Zorg voor kleur in alle jaargetijden en plant bloesembomen, bomen met verschillende kleuren blad, naaldbomen en andere bomen die in de winter groen blijven;
- Plant (in parken en breder groenstroken) ook bomen die gebruikt kunnen worden door bewoners en hun kinderen, zoals fruitbomen, klimbomen, bomen met noten;

De hoofdboomstructuren zullen meestal worden aangevuld met dezelfde boomsoorten.

Boomsoorten

De soorten die aan de aanbevelingen voldoen en die goed in Schalkwijk passen zijn hierna weergegeven. De lijst met boomsoorten kan als inspiratie dienen bij de keuze voor nieuwe bomen.

- Noorse esdoorn; *Acer platanoides* 'Emerald Queen': jong blad lichtroze, in herfst lichtgeel
- Eik; *Quercus* 'Macon': Grote boom, blad blijft lang aan de boom hangen
- Zomereik; *Quercus robur*: Grote boom, geliefd bij veel vlinders en andere insecten
- Witte acacia; *Robinia pseudoacacia* 'Bessoniana': Open kroon met geveerd blad
- Witte acacia; *Robinia pseudoacacia* 'Semperflorens': met uitbundige bloei
- Haagbeuk; *Carpinus betulus*: Compacte kroon met goudgeel blad in de herfst
- Tulpenboom; *Liriodendron tulipifera* 'Fastigiata': tulpvormig blad, smalle kroonvorm
- Hopbeuk; *Ostrya carpinifolia*: losse kroon, opvallende vruchten; hopbellen
- Kleinbladige linde; *Tilia cordata* 'Roelvo': smalle kroon en vrijwel luisvrij
- Zomerlinde; *Tilia platyphyllos* 'Delft': brede kroon geschikt voor brede straten, luisvrij
- Zilverlinde; *Tilia tomentosa* 'Doornik': idem met sterk geurende bloemen

In het kader van de te verwachten klimaatverandering kunnen nog andere soorten toegevoegd worden.

Noorse esdoorn: jong blad lichtroze, in herfst lichtgeel

Eik : Grote boom, blad blijft lang aan de boom hangen

Zomereik: Grote boom, geliefd bij veel vlinders en andere insecten

Witte acacia: open kroon met geveerd blad

Witte acacia: met uitbundige bloei

Haagbeuk: Compacte kroon met goudgeel blad in de herfst

Tulpenboom: tulpvormig blad, smalle kroonvorm

Hopbeuk: losse kroon, opvallende vruchten; hopbellen

Kleinbladige linde: smalle kroon en vrijwel luisvrij

Zomerlinde: brede kroon geschikt voor brede straten, luisvrij

Zilverlinde: zelfde als zomerlinde én met sterk geurende bloemen

7.3 DUNNINGEN

Binnen het boombeheer wordt van een dunning gesproken als een of meerdere bomen verwijderd worden ten gunste van een andere boom. Binnen de Hoofd- en wijkboomstructuren zijn geen boombestanden aangetroffen waar een eventuele dunning van toepassing zou zijn.

Als dit ergens van toepassing zal zijn, dan zal het in het buurtgroen zijn. Bomen in lanen of straten worden over het algemeen op ruime afstand van elkaar geplaatst, zeker op de hoofdstructuren. In het buurtgroen (bosplantsoen en heestervakken) worden vaker bomen wat dicht op elkaar geplaatst om in de startfase wat meer body te krijgen. Op langere termijn kan dat leiden tot situaties waar bomen elkaar verdringen.

In sommige situaties worden bewust snelgroeiende boomsoorten geplant, met daarbij langzaam groeiende boomsoorten. De snelgroeiende soorten geven ook weer sneller body, maar zijn ook eerder aan vervanging toe, bijvoorbeeld populieren of wilgen. Op dat moment zijn de langzaamgroeiende soorten van een formaat dat zij de rol kunnen overnemen. Dit wordt een Wijker-blijver systeem genoemd. Wellicht dat deze situaties aangetroffen worden bij de analyse van het buurtgroen.

7.4 ONTBREKENDE SCHAKELS

Er zitten gaten in de boomstructuren. Een ontbrekende schakel is een gat van minimaal 100 meter, of meerdere gaten dicht op elkaar van minimaal 50 meter. De ontbrekende schakels zijn aangegeven op de analysekaarten.

Daar waar de structuren zijn onderbroken worden deze aangevuld. Het is ondoenlijk om deze gaten alle in één plantseizoen op te vullen. Daarnaast spelen er herinrichtingsplannen voor verschillende van de hoofd- en wijkontsluitingswegen. Aan de hand van deze plannen zal een fasering worden opgesteld.

7.5 VERVANGING VANWEGE BOOMTECHNISCHE REDENEN

Hieronder wordt vervanging in verband met ziekte, slechte groeiplaats of het einde van de natuurlijke omloop verstaan.

Ziekte

Er zijn diverse ziektes die ervoor kunnen zorgen dat bomen dood gaan. Op dit moment zijn er twee ziektes die voor relatief veel uitval zorgen. Het gaat om essentaksterfte en kastanjabloedingsziekte. Bij beide ziektes is het echter niet zo dat een aangetaste boom per definitie ten dode opgeschreven is. Het is dus ook niet zo dat volledige bestanden gerooid moeten worden in het kader van de veiligheid. Vervanging kan dus het beste op boomniveau plaatsvinden. Als een boom dusdanig slecht wordt dat de veiligheid in het geding is, en dit kan niet doormiddel van “normale” snoei verholpen worden, dan is vervanging aan de orde. Op die manier vindt er dus ook geen kaalslag plaats, waarbij een gehele straat van bomen ontdaan wordt. Zie verder onder het kopje “Soortkeuze bij vervanging”. Binnen Schalkwijk staan 2085 essen en 69 kastanjes met bloedingsziekte (cijfers op basis van inventarisatie Spaarnelanden).

Slechte groeiplaats

Door een beperkte ondergrondse groeiplaats kunnen bomen vervroegd uitvallen. Als in een vroeg stadium geconstateerd wordt dat de groeiplaats voor de boom niet voldoet, dan kan in sommige gevallen de groeiplaats nog verbeterd worden. Als de situatie te lang aanhoudt dan zal de boom niet meer kunnen profiteren van een verbetering van de groeiplaats en is het beter de boom te vervangen. Op dat moment kan de groeiplaats ook grondig verbeterd worden (indien die ruimte er is).

Vaak geldt de beperkte groeiplaats voor een geheel boombestand. Alle bomen in een straat hebben bij aanleg vaak een vergelijkbare groeiplaats meegekregen. Het is daarom zinvol om een bestandswijze aanpak te overwegen. Ook kan ervoor gekozen worden om minder bomen terug te planten. De nieuwe bomen kunnen dan op locaties geplaatst worden waar wel meer ruimte is voor een goede groeiplaatsinrichting. Ook kan ervoor gekozen worden om kleinere boomsoorten te kiezen die een kleinere groeiplaats nodig hebben. Bij dit soort keuzes is het wensbeeld leidend.

Einde natuurlijke omloop

Over het algemeen zullen bomen die afsterven doordat het einde van hun natuurlijk omloop nadert het beste vervangen kunnen worden door een vergelijkbare nieuwe boom. Over het algemeen zal dit dan voor het gehele bestand gelden, indien deze even oud zijn. Dan is ook vervanging van het gehele bestand aan de orde. Na toetsing aan het wensbeeld kan tot vervanging worden over gegaan. Een afwijkende positie hierin hebben populieren en wilgen. Hierover meer in de volgende paragraaf.

Aanpak snelgroeiende bomen: populieren en wilgen

Oudere populieren en wilgen kunnen een risico vormen. Door takbreuk kan schade en/of letsel veroorzaakt worden. Dit risico is bij een deel van deze snelgroeiende soorten groter dan bij de meeste andere boomsoorten. Dit is het gevolg van de snelgroeiende eigenschappen waarop deze soorten gekweekt zijn. Het was de bedoeling dat deze bomen snel de nieuwe wijken body zouden geven.

Om de risico's in kaart te brengen heeft de bomenstichting een populierenprotocol opgesteld, in samenwerking met onder andere Wageningen universiteit. Vanuit de Gemeente Haarlem is aangegeven dat overwogen wordt deze richtlijn te gaan hanteren.

Het protocol beschrijft acht stappen om de risico's te beoordelen:

1. De selectie van soorten en cultivars, de problematiek is niet bij alle varianten gelijk;
  2. De selectie van populieren met een stamdiameter van 40 cm of meer (in de praktijk werkt een selectie op leeftijd zoals in Schalkwijk gedaan is ook goed);
  3. Selectie van locaties op basis van gevaarstelling of voorzienbaar risico;
  4. Beoordeling van de kroon op vervorming;
  5. Op basis van een matrix bepalen of maatregelen nodig zijn. De mate van kroonvervorming in combinatie met de gevaarstelling van de locatie;
  6. Beslissing nemen op boomniveau;
  7. Evalueer de genomen beslissingen;
  8. Stel een monitoringssysteem in voor populieren;
- In Schalkwijk gaat het om 392 Canadese populieren en 128 wilgen waarbij het probleem zou kunnen spelen (cijfers op basis van inventarisatie Spaarnelanden); De bomen zijn weergegeven op de kaart "Bomen met potentieel risico".

7.6 VERVANGING VANWEGE PROJECTEN

herinrichting openbare ruimte of nieuwbouw

Bij herinrichting van de openbare ruimte of nieuwbouwprojecten kan het zijn dat de inrichting van het maaiveld veranderd. Bij voorkeur worden bestaande bomen in het nieuwe ontwerp geïntegreerd, maar als dit niet mogelijk is zullen de bomen verwijderd worden. De vervanging zou op basis van het wensbeeld moeten zijn. Bijvoorbeeld een smalle straat met matige bomen, als het wensbeeld aangeeft dat hier markante bomen op ruime plekken zouden moeten komen dan kan dit bij geplande herinrichting uitgevoerd worden.

7.7 WAARDEVOLLE BOMEN

Binnen Schalkwijk staan volgens de cijfers van Spaarnelanden iets meer dan 200 bomen die ouder dan 60 jaar zijn of om een andere reden als waardevol zijn aangemerkt. Het is van belang dat deze bomen een hogere beschermingsgraad genieten om ze te behouden. Dit is al geregeld in de Haarlemse bomenverordening. Vanuit de ontwerp Structuurvisie is aangegeven dat bomen op de hoofdboomstructuren minstens 80 jaar oud moeten kunnen worden. Om dit te bewerkstelligen is aangegeven dat de groeiplaats hiervoor dusdanig ingericht moet worden dat deze voldoende groeiruimte biedt voor deze bomen om dat te halen. Dit zal ervoor zorgen dat dit aantal van waardevolle bomen zal stijgen.

7.8 OVERLAST

Overlast kan onder bepaalde omstandigheden een reden zijn voor het verwijderen van een boom. Er moet dan wel sprake zijn van ernstige, meervoudige overlast die niet anders te bestrijden is dan door het rooien van de betreffende boom. Daarbij moet de overlast zwaarder wegen dan het belang van het duurzaam behoud van de boom. De vormen van overlast die erkend worden zijn:

- Schaduw
- Luizenplak
- Ernstige wortelopdruk
- Schade

Over het algemeen is één enkele vorm van overlast geen reden om tot kap over te gaan. Als er sprake is van een gestapeld effect van verschillende vormen van overlast, kan dit zwaarder wegen dan het behoud van de boom. Dergelijke situaties kunnen niet in algemeen beleid worden weergegeven. Deze dienen afzonderlijk worden beoordeeld op basis van redelijkheid en billijkheid.

Voor de duidelijkheid wordt hier nog vermeld dat overlast door vallende vruchten, allergie, bloei, bladval, dood hout, stuifmeel en overhangende takken niet als afzonderlijk argument worden aangemerkt om bomen te kappen. Eventueel kan wel tot snoei worden overgegaan.

Bij analyse van recente meldingen van overlast blijkt dat veel van de meldingen gaan over eerder gemelde overlast. Er is dan eerder aangegeven dat er bijvoorbeeld gesnoeid zal gaan worden, maar daar wordt dan later melding van gemaakt dat het niet of onvoldoende gedaan is. Er zou bij de afmelding van klachten duidelijker naar de burger toe gecommuniceerd moeten worden, wat er precies gedaan gaat worden, wanneer dat gedaan gaat worden en ook een uitleg als er bijvoorbeeld niks gedaan wordt.

7.9 ROL VAN DE BURGER

Gevraagd is hoe de burger meer betrokken kan worden bij het groen in de wijk. Zowel op het vlak van inspraak bij nieuwe bomen als bij het onderhoud.

Bij de keuze van nieuwe bomen in een straat zou de burger een keuze voorgelegd kunnen worden, bijvoorbeeld dat er vier verschillende soorten, die op die locatie geschikt zijn, voorgelegd worden. Door daaruit te kunnen kiezen wordt de betrokkenheid vergroot. Het is van belang dat er ook wat informatie over de verschillende soorten geleverd wordt zodat ook duidelijk is waaruit gekozen kan worden.

Burgers inzetten bij de uitvoering van onderhoud aan bomen lijkt ons onverstandig. Het vak van boomverzorger is niet zonder risico's. Er is de laatste jaren een flinke professionaliseringsslag geslagen, mede om de veiligheid te bevorderen. Om burgers nu hierin mee te laten werken levert aanzienlijke risico's op letsel op. Wellicht is het wel mogelijk omwonenden in te zetten bij onderhoud van het overige groen, maar ook hierbij is een zorgvuldige instructie en toezicht van groot belang.

7.10 INLOPEN ACHTERSTALLIG ONDERHOUD

Het achterstallige boombeeld in Schalkwijk (en de rest van de stad) wordt door Spaarnelanden met grote sprongen ingelopen. De driejaarlijkse snoei heeft afgelopen seizoen in Schalkwijk plaats gevonden.

Het beeld voor Schalkwijk moet nu veel beter zijn dan in april 2017. Daarnaast wordt de beeldkwaliteit voor het onderhoud van de buitenruimte verhoogd (van niveau C naar B). Dat betekent dat de gemeente en Spaarnelanden er een tandje bij zetten. Dit geldt voor de hele stad en er is door de gemeente extra budget beschikbaar gesteld.

Vestiging Oosterhout

Beneluxweg 125
Postbus 40
4900 AA Oosterhout
+31 (0) 162 487 500

info@croonenburo5.com

Vestiging Maastricht

Wim Duisenbergplantsoen 21
Postbus 959
6200 AZ Maastricht
+31 (0) 43 325 32 23

www.croonenburo5.com

Vestiging Oosterhout

Beneluxweg 125
Postbus 40
4900 AA Oosterhout
+31 (0) 162 487 000

info,nl@anteagroup.com